

VOLKS BELANG

Jaargang 128 - nummer 6 - juni 2007 - maandblad

Liberales familie grootste in België

Na de verkiezingen van 10 juni 2007 is de liberale familie in België de grootste geworden. Voor het eerst sinds de invoering van het algemeen enkelvoudig stemrecht staken in het zuiden van het land de Franstalige liberalen de Parti Socialiste voorbij.

In zijn toespraak op de verkiezingsavond zei aftredend premier Guy Verhofstadt het zo: "Het gewicht van de liberale familie is en blijft groot. Ik ben ervan overtuigd dat deze uitslag voor onze partij een nieuw begin kan inluiden."

Langs Vlaamse kant betaalden vooral de Vlaamse socialisten en in mindere mate de Open Vld de prijs voor acht jaar besturen. Maar de schade kon beperkt worden en vooral de opiniepeilers komen als grote verliezers uit de voorbije verkiezingen.

Mede door de nieuwe verhoudingen tussen socialisten en liberalen in België krijgt Open Vld toch nog het vooruitzicht op regeringsdeelname met de christendemocraten. Het dateert van 1985 dat de liberalen voor het laatst met christendemocraten een regering vormden.

Na de parlementsverkiezingen van 13 oktober 1985 ging Martens VI van start. Ondanks de vooruitgang van de liberalen bij de verkiezingen van december 1987 ruilde Martens toen de liberalen in voor de socialisten. Die 'ommekeer' ging de geschiedenis in als 'het verraad van Martens'.

Intussen wordt de balans opgemaakt. Welke zijn de kansen en de bedreigingen voor Open Vld in de komende periode?

Lees meer blz. 3, 4 en 5.

VAN DE REDACTIE

Een middenweg voor de
staatsvorming

/2

ANDERE TIJDEN

De mythe van de omgekeerde
transfers

/10

OPINIE

De ontkerstening van Vlaanderen en
de nieuwe moraal

/12

De middenweg

Wie de kaart van België bekijkt, met daarop de politieke kleuren die per kanton op zondag 10 juni hebben gewonnen, dan is de blauwe golf in het zuiden van het land zeer opvallend. Hier en daar nog wat rood, voor de rest één en al blauw. Eigenlijk is 10 juni een overwinning voor het liberalisme in België. Maar zal die overwinning ons ook dichterbij een beter Vlaanderen brengen? De uitspraak van MR-kopman Didier Reynders dat hij niet van plan is om nieuwe bevoegdheden naar de regio's over te hevelen, omdat dit alleen maar het versterken van de PS-hegemonie op lokaal vlak betekent, kwam vreemd over. Reynders verwacht zijn politieke strategie met het hervormen van de staat. En moet Vlaanderen hiervan het slachtoffer worden?

Voorts zit de MR vastgeklonken aan het FDF van Olivier Maingain. Hij krijgt alle kleuren van de regenboog als het over de splitsing van Brussel-Halle-Vilvoorde gaat. De PS zelf zal wel enkele maanden nodig hebben om zich te herstellen en in Charleroi grote kuis te houden. De partij van Di Rupo deelt tot 2009 evenwel nog de lakens uit in de regionale regeringen. En vanuit die positie kunnen ze het grote tegenstrever MR nog knap lastig maken. Indien MR dan toch met een staatshervorming komt, zal de PS geen gelegenheid laten voorbijgaan om te wijzen op de beschadiging van de Franstalige belangen en het verder uiteenrafelen van het land. En zal Reynders de PS dat gunnen? Indien een oranje-blauwe regering onpopulaire maatregelen zou moeten nemen, zal het voor de PS gemakkelijk zijn om haar als een asociale regering af te schilderen. En daar is CDH dan weer zeer gevoelig voor. De botsingen tussen CD&V en CDH maken het plaatje aan Franstalige kant helemaal rond. CD&V is nog niet vergeten hoe de voorganger van CDH, de PSC paars-groen aan een meerderheid hielp om de Lambermontakkoorden goed te keuren. En CDH viel geregeld de CD&V op haar N-VA-flank aan. Aan Vlaamse kant zit CD&V nog steeds

met 'cactus' N-VA in de broek. Als na de regeringsonderhandelingen N-VA geen afdoende communautaire trofee kan tonen, is dit wellicht het einde van het Vlaams kartel. De sp.a die de grootste dreun kreeg, maakte na de verkiezingen met het vertrek van voorzitter Vande Lanotte en de ongelukkige communicatie over het fractieleiderschap van Freya Van Den Bossche zoveel fouten dat de partij andere zorgen aan het hoofd heeft dan een staatshervorming. En van het morsdode Spirit moet niet veel communautair weerwerk meer worden verwacht. Toch lieten de Vlaamse socialisten al verstaan eventueel een tweederde meerderheid voor een staatshervorming te steunen. Open Vld is bij een regeringsonderhandeling niet aan zet. De liberale partij is wel voorstander van een staatshervorming, maar maakte tijdens de campagne daar niet meteen een groot breekpunt van. Guy Verhofstadt toonde zich eerder een groot verzoener tussen noord en zuid door herhaaldelijk te beklemtonen dat het niet alleen om het uitkleden, maar ook om het versterken van België ging. Twee dagen na de stembusslag liet Open Vld via minister Patrick Dewael in De Tijd weten dat de partij van een snelle staatshervorming geen prioriteit maakt. De minister stelde voor om pas na de regionale verkiezingen in 2009 echt de tanden in de staatshervorming te zetten. Tijdens de regeringsonderhandelingen zou wel met een gewone meerderheid Brussel-Halle-Vilvoorde gesplitst worden. Nadien kan de hervorming in stappen (in fasen) uitgevoerd worden. Vanuit CD&V en zelfs N-VA kwamen er signalen dat men deze aanpak niet ongenegen is. MR-senator Alain Destexhe volgt blijkbaar ook die redenering: "Tussen meteen alles realiseren, zoals een deel van Vlaanderen wil, en niets doen op institutioneel vlak, zoals de Franstaligen willen, moet er toch een middenweg liggen", zei hij aan De Standaard. Er staat wel één zaak vast. Er moet een staatshervorming komen. De winnaars van deze verkiezingen, CD&V en N-VA hebben zich tijdens de campagne te ver

geëngageerd. En partijen die van het communautaire geen halszaak maakten, verloren terrein. Vraag is voor welke staatshervorming Vlaanderen dan wel moet gaan en welke prijs er daarvoor in de schaal ligt. Neem nu de splitsing van BHV. Je mag er zeker van zijn dat het FDF opnieuw met de vraag tot uitbreiding van de grenzen van Brussel zal komen in de richting van de faciliteitengemeenten. De feitelijke situatie van het overwicht van Franstaligen in die gemeenten sterkt de francofone partij. De Vlamingen zullen dan weer met de gegarandeerde vertegenwoordiging in Brussel komen, want een splitsing zou de Brusselse Vlamingen zetels kosten.

Maar er zal meer dan BHV moeten op tafel komen. Bijvoorbeeld de regionalisering van het werkgelegenheidsbeleid. Of het vervangen van de dotaties van de federale overheid door meer eigen belastingruimte voor Gewesten en Gemeenschappen. Of de homogene bevoegdheden. En de versterking van de federale structuren, de splitsing van de gezondheidszorgen. Kortom, hou je vast voor een lange communautaire zomer.

VOLKSBELANG

**wordt uitgegeven door
de vzw Liberaal Vlaams Verbond,
Stichting Vanderpoorten
Verantwoordelijke uitgever:**

**Bert Cornelis,
Kard. Mercierlaan 63,
3001 Leuven
Hoofdredactie:
Bert Cornelis Bert@Reflex.be**

**Vormgeving:
Ilde Cogen ilde.cogen@openvld.be
Secretariaat:**

**Luc Pareyn - Liberaal Archief
Kramersplein 23 - 9000 Gent
tel. 09/221.75.05 - fax:
09/221.12.15
www.liberaalarchief.be
luc.pareyn@liberaalarchief.be**

Na 10 juni '07

De kansen en bedreigingen voor de VLD

Open Vld verloor op zondag, 10 juni 2007 bij de federale verkiezingen 7 kamerzetels van de 25 uit 2003 (van 1.009.233 naar 789.445 kiezers). In de Senaat waren er dat 2 op 7. Toch kwam de ondergang die de opiniepeilers hadden voorspeld, er niet. Een lichtpunt is dat met 18,8% in de Kamer en zelfs 20,1% in de Senaat Open Vld de tweede partij van Vlaanderen blijft. Vraag is of met dit resultaat een partij zomaar kan overgaan tot de orde van de dag. Waarom werden er kiezers verloren? Sloeg het Open Vld-concept niet voldoende aan? Waren de strubbelingen uit de voorbije jaren bij de kiezers nog niet verteerd? Werden sommige stromingen in de partij verwaarloosd? Vragen voor een grondige analyse in de komende weken en maanden.

Intussen hebben de Vlaamse Liberalen wel uitzicht

op nieuwe regeringsdeelname. Indien er een nieuwe federale regering met de VLD komt, dan zal die sterke liberale accenten moeten kunnen leggen en sterke ministers naar voor schuiven. Anders dreigt het liberaal project te verzanden en verzwakt de uitgangspositie voor de regionale verkiezingen van 2009 nog meer. Intussen moet de partij haar tijd nemen om zich intern verder te herstructureren en vooral de banden met de basis en haar middenveldorganisaties aan te scherpen. Welke zijn intussen de kansen voor de liberalen in een eventueel kabinet met christendemocraten? Welke zijn de bedreigingen in zo'n samenwerking? Een poging tot analyse.

Bert CORNELIS

De vijf kansen

Kans 1: LASTENVERLAGINGEN

Oranje-blauw biedt Open Vld de opportuniteit om het stemmenverlies van 10 juni 2007 in te halen. Tijdens de campagne werd duidelijk dat CD&V en Open Vld voor een volgende belastingverlaging willen gaan. Sp.a legde meer de klemtoon op de uitkeringen. Met een strak begrotingsbeleid, stimulerende maatregelen voor de ondernemingen en lastenverlagingen, en een duw in de rug van de gunstige economische toestand zouden CD&V en Open Vld misschien nog een sterker financieel-economisch beleid kunnen voeren dan paars.

Kans 2: WEGGELOPEN KIEZERS HERWINNEN

Men hoort het niet graag, maar er bestaat in Vlaanderen wel degelijk een kiespubliek dat bij verkiezingen zijn gading vindt in protest- en zweeppartijen. Veelal wordt dit kiespubliek (vooral door het linkse) in het rechtse kamp geplaatst. De ene keer zijn die stemmen voor Vlaams Belang, een andere keer voor iemand als Jean-Pierre Van Rossem. Tijdens deze

verkiezingen maakte Jean-Marie Dedecker handig gebruik van dit reservoir van ontevreden. Helemaal rechts mag je die groep niet noemen. Het zijn vaak de onbeslist, de ontevreden die om god weet welke reden van hun gewone doen afwijken. Die groep van kiezers, die zowel Open Vld, sp.a als Vlaams Belang de rug toekeerden, is een opportuniteit voor oranje en blauw. Maar dan moet er natuurlijk opnieuw aandacht zijn voor de motieven die deze kiezers naar andere partijen dreven. De partij zou van dit belangrijk gegeven een duidelijke analyse moeten maken.

Kans 3: EEN NIEUWE GENERATIE

Net na de verkiezingen hebben de media geprobeerd het vel te pakken van Open Vld-voorzitter Bart Somers. Het zou in de gegeven omstandigheden niet slim zijn om zomaar over te gaan tot het opzij schuiven van mensen. Een partij die intern overhoop ligt, is allesbehalve geloofwaardig aan de onderhandelings-tafel en komt tegenover haar partner in een uiterst zwakke situatie terecht. Wel

Open Vld-voorzitter Bart Somers: een regering met sterke liberale accenten.

krijgt de partij, indien zij deel neemt aan oranje-blauw tot 2009 (de Vlaamse verkiezingen) de tijd om onder leiding van gevestigde waarden nieuwe mensen te positioneren en zonder brokken de toekomst veilig te stellen. Ook inhoudelijk moet men zich afvragen wat de toekomst

is van het politiek concept dat na de voorbije gemeenteraadsverkiezingen werd uitgewerkt en waarmee men op 10 juni naar de verkiezingen is gegaan, zonder het kind met het badwater weg te gooien. Het liberalisme blijft immers een aantrekkelijk vooruitstrevend en positief project dat een breed publiek kan aanspreken.

Kans 4: EEN STAATSHERVORMING

CD&V met kartelpartner N-VA heeft tijdens de campagne de lat voor de staats-hervorming heel hoog gelegd. Open Vld maakte van de staats-hervorming geen echte prioriteit en beklemtoonde de dialoog en de versterking van de federale staat. Beide uitersten zullen elkaar moeten vinden om in de hervorming van de staat vooruit te komen. Het idee om in stappen te werken, lijkt verstandig. Maar alleszins moet de splitsing van Brussel-Halle-Vilvoorde worden binnengehaald. Zoniet komt niet alleen het kartel CD&V-N-VA in de problemen, maar zullen ook Vlaamsgezinde militanten van Open Vld zich roeren. De uitslag van de verkiezingen heeft immers bewezen dat er in Vlaanderen wel degelijk een stroming bij de publieke opinie bestaat die het opneemt voor Vlaanderen, niet uit separatistische overwegingen, maar gewoon omdat degelijk bestuur in Vlaanderen ook naar een beter België leidt. Veel hangt af van de houding van de MR. Hoe 'Vlaams' zal de 'V' van VLD kunnen zijn in een regering waar de Franstalige zusterpartij eigenlijk van geen staats-hervorming wil weten?

Kans 5: EEN GROTE LIBERALE FAMILIE

Open Vld kon de pil van het verlies verzachten door de winst van MR in Wallonië. De liberale familie is nu de grootste in de Kamer. Indien het liberalisme zijn stempel kan drukken in de nieuwe federale regering, moet dit volgende regionale verkiezingen vruchten afwerpen. Op één voorwaarde: dat de Vlaamse regering goed blijft functioneren en de sterke VLD-ministers in de campagne hun ding doen. Afwachten wat sp.a in de Vlaamse regering uitricht, na het wellicht verdwijnen in de oppositie op federaal vlak. Didier Reynders zei terecht dat het verdwijnen van de PS als grootste politieke kracht in Wallonië al een staatsomwenteling op zich is. Stel je dan maar eens voor dat ook op het regionaal niveau MR in Wallonië de PS voorbijsteekt? Open Vld kan als partij van vrijheid en vooruitgang de MR op de weg naar een nieuw Wallonië steun bieden.

De vijf bedreigingen

Bedreiging 1: DE GROEI VAN DEDECKER

De uitdaging om de verloren kiezers terug te winnen, is meteen voor Open Vld ook een bedreiging. Indien Dedecker erin slaagt een continue factor in politiek Vlaanderen te worden, zal hij stemmen blijven wegkapen bij andere partijen. Men kan er niet om heen dat Dedecker een traditioneel liberaal publiek heeft aangesproken en voor een verteerbaar alternatief heeft gezorgd. Met dit kiezerspubliek doodgewoon in populistische hoek te duwen, kom je geen stap verder.

Bedreiging 2: INTERNE RUZIES

Open Vld is steeds gevoelig geweest voor interne rivaliteiten. De jongste maanden was dit niet zo en de campagne is wat dat betreft voorbeeldig verlopen. Maar interne wrijvingen zijn vaak niet ver bij regeringsonderhandelingen, het uitdelen van ministerposten en invullen van mandaten. Het managen van deze wrijvingen zal noodzakelijk zijn om de rust in de partij te bewaren. Daarbij wordt uitgekeken naar de positie van Guy Verhofstadt.

Bedreiging 3: BASISDEMOCRATIE

Er is de voorbije jaren onder het voorzitterschap van Bart Somers wel degelijk gewerkt aan de versterking van de basiswerking. Er moet op die weg voortgebouwd worden. Opleiding en coaching van plaatselijke mandatarissen en militanten, rechtstreekse communicatie tussen top en basis zijn essentieel om het partijapparaat draaiende te houden.

Bedreiging 4: HET NEGEREN VAN SOCIALE ORGANISATIES

Moet daarbij niet overwogen worden om organisaties uit het liberale middenveld opnieuw nauwer bij de werking van het bestuur van de partij te betrekken. Door bijvoorbeeld een soort van raadgevend comité naast het partijbestuur samen te stellen dat adviserend en begeleidend kan optreden?

Bedreiging 5: POUPEHAN II ?

Onder Paars woog de socialistische vakbond niet op het regeringswerk. Het was niet de voorzitter van het ABVV die de agenda van de regering bepaalde. De sp.a had daarvoor voldoende de banden met het socialistisch syndicalisme doorgeknipt en regeringsleider Verhofstadt dulde niet dat aan het primaat van de politiek werd geraakt. Met de christendemocraten aan het stuur in de regering zou dit anders kunnen zijn. Het ACW weegt meer op de partijpolitieke structuren van de christendemocratie. Politici van CD&V profileerden zich in de campagne uitgesproken als kandidaten van de vakbond of mutualiteit. Hopelijk heeft Yves Leterme geen buitenverblijf in Poupehan...

Martens VII: de laatste roomsblauwe regering

Met de parlementaire verkiezingen van 13 december 1987 kwam een einde aan het laatste roomsblauwe kabinet uit de vorige eeuw. Martens VII met christendemocraten en liberalen eindigde in volkomen communautaire chaos door de zaak-Happart en werd uiteindelijk tegen de vlakte geworpen door de christelijke arbeidersbeweging die de doorgedreven besparingen en hervormingen van toenmalig vicepremier en minister van Begroting Guy Verhofstadt niet langer duldden.

Over de uiteindelijke reden van de val van deze laatste roomsblauwe regering, heerst er tot op vandaag nog twijfel. Toenmalig premier Wilfried Martens schreef in zijn memoires dat ook hijzelf nog steeds met vele vraagtekens zit over die periode.

Heizeldrama

De regering Martens VI was anders met veel ambitie in november 1985 gestart. De vorige regering, ook met de liberalen, was in communautair drijfzand terechtgekomen. Bovendien vond in mei 1985 het Heizeldrama plaats, waarna de toenmalige minister van Binnenlandse Zaken Nothomb, tot groot ongenoegen van PRL-leider Jean Gol, geen ontslag wou nemen. Martens bood toen zelf het ontslag van zijn regering aan, maar koning Boudewijn weigerde waardoor de regering nog voortboerde tot aan de volgende parlementaire vervroegde verkiezingen van 13 oktober 1985.

De CVP ging die verkiezingen in met de slogan 'Geen ommekeer' en wou het financieel herstelbeleid met de liberalen voortzetten. De CVP ging vooruit, de PVV kreeg een electorale opdoffer en verloor 6 Kamerzetels. Martens sloot met Verhofstadt een akkoord om toch vier jaar door te gaan met roomsblauw.

Na veertig dagen kreeg Martens een regeerakkoord rond dat het herstelbeleid zou voortzetten, met volmachten. Dit gebeurde door het Sint-Annaplan en een fiscale stop die er ondanks het verzet van onder meer Jean-Luc Dehaene (die daarmee de spreekbuis was van het ACV) toch kwam. In die periode ontpopte Guy Verhofstadt zich als vicepremier en minister van Begroting tot de flamboyante liberaal

die hard snoeide in de staatsuitgaven en ministers die zich niet aan de afgesproken besparingen hielden genadeloos neersabelde.

Protest tegen Sint-Annaplan

Zo bijvoorbeeld de Franstalige Onderwijsminister Damseaux die de overeengekomen besparingen niet haalde. Het Sint-Annaplan stuitte intussen op verzet van de vakbonden, er braken stakingen uit, het parlement protesteerde tegen de volmachten en in Poupehan, op een buitenverblijf van de toenmalige kabinetschef van Martens, Fons Verplaetse, tekende deze laatste samen met bankier Hubert Detremmerie en ACV-leider Jef Houthuys het doodvonnis van 'da joenk' Guy Verhofstadt. Vooral de christelijke vakbond kon de besparingen op de rug van de werknemers niet langer verkocht krijgen. Martens bleef, zo zegt hij toch in zijn memoires, Verhofstadt tot het einde steunen: "Hij was de frisse blauwe neofiet die mij charmeerde met zijn voor het regeringsmilieu voortvarende suggesties." Martens VI kreeg tevens af te rekenen met Happart, die ondankse vernietigingen van zijn burgemeestersbenoeming door de Raad van State toch altijd maar weer burgemeester van Voeren werd. PSC-voorzitter Gérard Deprez wilde niet doorgaan met de coalitie, en na de overgangsregering Martens VII werden er op 13 december 1987 nieuwe verkiezingen uitgeschreven.

Verraad van Martens

De PVV werd toen beloofd voor het herstelbeleid dat tijdens de voorbije

roomsblauwe regering werd gevoerd en ging vooruit van 17,3 naar 18,5%. Guy Verhofstadt behaalde in Gent meer voorkeurstemmen dan Wilfried Martens en had van deze laatste de belofte gekregen dat roomsblauw zou doorgaan. Het draaide evenwel anders uit. De CVP was na de verkiezingen als verliezer niet aan zet en Koning Boudewijn stuurde eerst de socialisten Spitaels en Claes de arena in. Informatie Jean-Luc Dehaene werd na 100 dagen formatie en bracht een regering van christendemocraten en socialisten op de been, met Martens als premier, hoewel deze aan de onderhandelingen niet had deelgenomen. De gebeurtenissen zouden de geschiedenis ingaan als het 'grote verraad van Martens' en later een belangrijke voedingsbodem voor Guy Verhofstadt worden om de CVP voor jaren af te zweren en in 1999 met het aantreden van de paars-groene regering naar de oppositie te sturen. Uit de memoires van Martens blijkt dat vooral Dehaene een regering met de socialisten wou en deze een einde wilde maken aan de besparingsdrift van Verhofstadt.

B.C.

Wilfried Martens, De Memoires.
Uitg. Lannoo, 2006.
Boudewijn Vanpeteghem -
Olivier Mouton, Numero Uno.
Uitg. Lannoo, 2003

Een jaar lang de wereld van Hergé

Hergé, de geestelijke vader van ons aller Kuifje, zou in 2007 honderd jaar geworden zijn. Tentoonstellingen, nieuwe biografieën, een aangekondigd museum, een speciale box met een beperkte oplage, de definitieve doorbraak in Amerika, een Kuifjesfilm van Spielberg: om naar uit te kijken.

Hergé (22 mei 1907 – 3 maart 1983) behoort met Georges Simenon, Jacques Brel en Nobelprijswinnaar Maurice Maeterlinck (toevallig allemaal francofoon) tot de bekendste Belgen die ons land op de wereldkaart zetten. De wereld van Hergé, zijn stripalbums, talloze illustraties, reclametekeningen, boekomslagen, zijn weekblad, prenten wenskaarten, kalenders, films, de merchandising, zijn studio's zijn al uitgebreid in tientallen, meestal rijk geïllustreerde boeken uit de doeken gedaan (zie onderaan).

Hergé, een autodidact, werd vooral bekend door zijn verhalen over Kuifje, de padvinderachtige puberjournalist die de hele wereld afreist om het onrecht te bestrijden.

De albums van deze

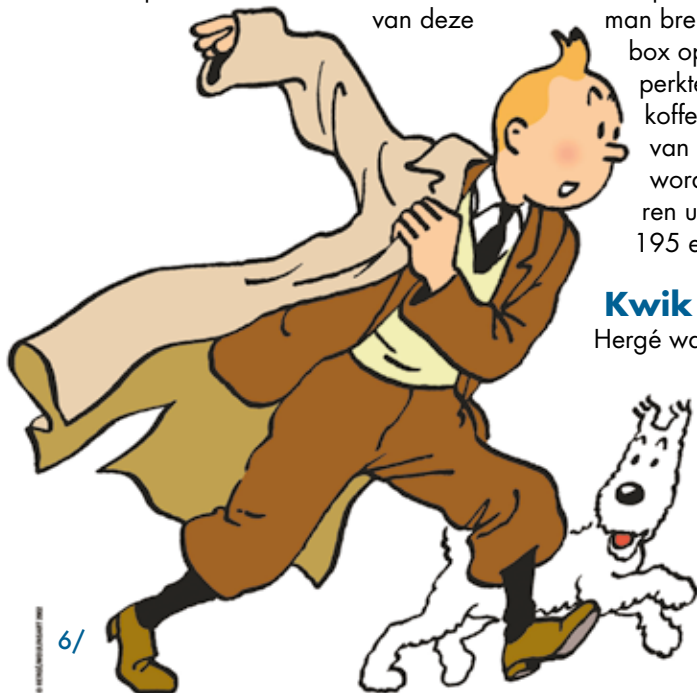

reeks worden sinds 1930 onafgebroken uit- en heruitgegeven en vertaald in alle belangrijke wereldtalen, wat van Hergé de meest gelezen Belgische tekenaar wereldwijd maakt. De uitgeverij Casterman brengt in 2007 een speciale box op de markt met een beperkte oplage. In het collector's koffertje zitten de 24 albums van Kuifje in klein formaat. Er worden slechts 4500 exemplaren uitgebracht, te koop aan 195 euro per stuk.

Kwik en Flupke

Hergé was niet alleen de schepper van Kuifje. De roem van Kuifje is echter zo groot, dat al het andere in het niets wegzinkt. In 1930, nauwelijks een jaar na Kuifjes vertrek naar de Sovjetunie, maakten de twee Brusselse ketjes

Kwik en Flupke hun entree op de pagina's van 'Le Petit Vingtième': tot begin 1940, goed voor 300 episoden waarvan maar de helft vervolgens in album verscheen. De eenvoudigste strip die Hergé ooit maakte, 'De avonturen van Leo en Lea' (twee dappere beertjes) verscheen in 1934, ook in 'Le Petit Vingtième', herzien en ingekleurd in 1948 voor het weekblad Kuifje en pas in 1952 als album verkrijgbaar. In tegenstelling tot alle andere series van Hergé schreef en tekende hij 'De avonturen van Jo, Suus en Jokko' op bestelling (van het Franse weekblad 'Coeurs Vaillants', verschenen tussen 1936 en 1939). Hergé zorgde voor vijf episoden, waarvan de eerste vier twee lange verhalen waren die voor de albumuitgaven werden gesplitst. In 1954 nam Hergé het verhaal weer op, in samenwerking met Jacques Martin. Na de oorlog werd Hergé bij de uitgeverij Lombard artistiek directeur van het stripweekblad Kuifje (verscheen van

Verplichte lectuur voor Tintinologen

Benoit Peeters, 'De wereld van Hergé'. Casterman, 218 blz.

Benoit Peeters, 'Hergé, Zoon van Kuifje'. Atlas, 479 blz.

Pierre Assouline, 'Hergé. Biografie'. Meulenhoff-Kritak, 544 blz.

Stéphane Steeman, 'Hergé Autrement'. Luc Pire, 262 blz.

Hugues Dayez, 'Tintin et les héritiers.

Chronique de l'après-Hergé'. Luc Pire, 184 blz.

Philippe Goddin, 'Hergé: Chronique d'une œuvre'. Moulinsart, vijf delen.

Numa Sadoul, 'Tintin et moi'. Flammarion, 312 blz.

Stanislas-Bocquet-Fromental, 'De avonturen van Hergé'. De Harmonie, 64 blz.

Huib van Opstal, 'Essay RG'. Delange, 256 blz.

F. Rivière, 'L'école d'Hergé'.

T. Smolderen en P. Sterckx, 'Hergé. Portret biogr.'

Numa Sadoul, 'Entretiens avec Hergé'.

1946 tot 1993) en in deze functie leidde hij een hele generatie striptekenaars op (Bob De Moor, Berck, William Vance, Willy Vandersteen, Greg, Edgar P. Jacobs, Paul Cuvelier, Jacques Laudy, Jacques Martin) en drukte hij zijn stempel op hun stijl, die zich kenmerkt door een uiterst gestileerde lijnuitvoering: de 'klare lijn'. In de Amerikaanse bijbel van fictieve helden, 'Imaginary People' van David Pringle, wordt onze dappere jonge avonturier Kuifje het equivalent genoemd van Terry Lee, de jonge blonde Amerikaanse stripheld (1934-1973) van Milton Caniff. Kuifje behoudt zijn oorspronkelijke Franse naam, maar met een liggend streepje: Tin-Tin. Trouwe hond Bobbie wordt in de Engelse vertalingen Snowy. In de Verenigde Staten is Kuifje nooit echt doorgebroken. Er is daar geen nood aan lokale striphelden (Superman, Batman, Spiderman, de Katzenjammer Kids, Little Orphan Annie, Blondie, L'il Abner, Popeye, Tarzan, Jugle Jim, Felix the Cat, Flash Gordon, Dick Tracy, Buck Rogers, Red Ryder...) en Kuifje is er eerder een cultstrip. Voor al Angelsaksische intellectuelen dwepen met Kuifje en sporen hun kinderen aan de albums te lezen.

Spielberg maakt film

Alle hoop op grotere bekendheid lijkt nu wel te liggen bij de cineast Steven Spielberg, die al 25 jaar beweert dat hij ervan droomt een film over Kuifje te draaien. De bekende en getalenteerde Britse auteur en televisiescenarist Anthony Horowitz (Murder in Mind, The Midsommer Murders e.a.), nog zo'n Kuifjesfanaat, stuurde Spielberg al vaker Kuifjefilmscripts die met de nodige eguards werden onthaald.

Toen Hergé in 1983 kinderloos overleed (aan een toen nog vrij onbekende HIV-virus, opgelopen bij een bloedtransfusie...) kwam zijn enorme erfenis in handen van zijn weduwe, zijn tweede vrouw Fanny Vlamincq. Zij zorgde ervoor dat (sinds 1986) de Fondation Hergé er kwam, samen met haar nieuwe echtgenoot Nick Rodwell. Het commerciële aspect belandde bij het zusterbedrijf Moulinsart. De twee 'firma's' zaten niet

steeds op dezelfde golfengte. Bob De Moor, de eerste luitenant van Hergé, mocht het opgestarte verhaal 'Kuifje en de Alfakunst' niet afwerken. 'Kuifje en de Picaro's' werd onherroepelijk het laatste album van Hergé. Over het oeuvre van Hergé wordt met argusogen gewaakt. Toen Gazet van Antwerpen een bespreking van een Hergébiografie verluchtte met plaatjes uit enkele Kuifjesalbums kreeg de krant een factuur toegestuurd van 5000 euro. Tintinofielen begonnen zich tegen de erven van Hergé te keren met als koploper de RTBF-journalist Hugues Dayez die in zijn boek 'Tintin et les héritiers' de flaters van de nalatenschapbeheerders catalogeerde: te dure merchandising, ruzies met de vrienden van Hergé en Kuifje, het verdwijnen van het weekblad Kuifje, de perikelen rond het oprichten van een Kuifjesmuseum. Vandaag lijkt het erop dat de Fondation zich toleranter opstelt. Een Kuifje-illustratie voor het goede doel wordt niet langer gepenaliseerd. En er komt nu toch een Kuifjesmuseum, in Louvain-La-Neuve. De anti-Hergé stemmingmakerij van de kritische jaren zestig wordt geminimaliseerd: de verhaaltjes zijn niet langer pedagogisch omstreden 'wegens het gevaar van overdosering', de sympathieën van Hergé voor het Duitse Reich en zijn racistische op- en aanmerkingen worden met de mantel der liefde bedekt. Toch kan niet ontkennd worden dat de moderne jeugd hem de oubolligheid van voorbijgestoken technologie en zijn seksloosheid verwijt. Anderen verwijten hem het ontbreken van vrouwelijke personages – de lachwekkende zangeres Bianca

Castafiore niet meegerekend. Maar het ergst lijkt me dat Hergé een deel van zijn inspiratie zou gepikt hebben uit het in 1898 gepubliceerde 'Tintin-Lutin' van Benjamin Rabier.

Daartegenover blijven na al die jaren de pro's de pan uitvliegen: boeiende beeldverhalen die qua illustratie ver boven het gemiddelde in dat genre uitstijgen, 'veilige' lectuur voor kinderen en jonge adolescenten, geestige nevenpersonages als Kapitein Haddock met zijn homerische scheldkanonnades, De beminnelijke hond Bobbie, de flaterende flikken Janssen en Janssens, de dove geleerde Zonnebloem. Velen blijven uit nostalgie teruggrijpen naar Kuifje, de ultieme adolescent uit hun kindertijd en dwepen met zijn gevoel voor verantwoordelijkheid en respect. Vergeten wij ook niet dat Hergé in 'Kuifje in Tibet' zich tegen de Chinese bezetting van Tibet kantte.

Retrospectieve

Intussen blijft het voor Tintinologen uitkijken naar dit Hergéfeestjaar met postzegels, een Kuifjesfestival in Zwitserland, de herneming van de Kuifjesmusical in Londen en Rotterdam, een grote retrospectieve met originele tekeningen in het Parijse Centre Pompidou, tentoonstellingen in Quebec, Stockholm, Barcelona, Lausanne, Bulle en Cheverny (kasteel aan de Loire dat model stond voor Molensloot). En bij ons? In maart opende 'Hergé en de Kunst' in het Brussels Museum voor Schone Kunsten, met de sinds jaren geheim gehouden schitterende kunstcollectie van Hergé.

Vaste waarden in Gent

Aan de voorgevel van het Liberaal Archief op het Kramersplein hangen zes portretten met eronder een voornaam, een initiaal en een tip. Veel Gentenaars zullen wel kunnen raden wie "Emile B., zoetekoek" is, maar bij "Hippolyte M., agitator" zullen ze wellicht al twee keer moeten nadenken. Alle antwoorden kunnen ze vinden in een nieuwe brochure van het Liberaal Archief met de titel **Vaste waarden in Gent**.

Geen enkele stad in ons land telt zoveel standbeelden van liberale voormannen als Gent. Dat is ook niet verwonderlijk, want van 1830 tot 1940 waren in de Artevelde-stad bijna onafgebroken liberale burgemeesters aan de macht, onder wie "Charles de K." en "Emile B." Naar aanleiding van de Erfgoeddag, gewijd aan vaste waarden, stelde het Liberaal Archief al die "blauwe" beelden in de kijker. Voor die actie maakte graficus Eric vande Pitte een tekening van de koppen. Alle negen staan ze afgebeeld in onze gelegenheidsbrochure.

De brochure geschreven door Bart D'Hondt is gratis af te halen op het Liberaal Archief, +Kramersplein 23, 9000 Gent. U vindt de tekst ook op de website www.liberaalarchief.be

In de achterkamertjes van de Franse politiek

"Na iedere toespraak heb ik de armen van een vrouw nodig." Dit citaat van de gewezen Franse president François Mitterrand staat op de cover van *Sexus Politicus*, een boek dat in Frankrijk veel ophef veroorzaakte.

President Jacques Chirac wordt wel 'Monsieur trois minutes' genoemd: dat is inclusief ... het voorspel en het douchen erna. François Mitterrand nam altijd graag vier vriendinnen tegelijk mee als hij op reis ging. Dan kon hij op het laatste moment nog kiezen. Deze en nog andere geheimen van generaties Franse politici zijn terug te vinden in 'Sexus Politicus', de bestseller die vorig jaar in Frankrijk verscheen. Het boek ligt ook in de Nederlandse boekhandel. Alle vergelijkingen met Belgische toestanden, zijn louter toevallig...

Sexus Politicus stond weken op nummer één in de Franse boeken top 10. De auteurs, Christophe Deloire, van het opinieweekblad *Le Point*, en Christophe Dubois van de krant *Le Parisien* kwamen na gesprekken met 200 politici en andere betrokkenen met een openbare opsomming van buitenechtelijke escapades van Franse toppolitici. Een stel chauds lapins, hete konijnen, zo worden de Franse politici in het boek

genoemd. Deloire en Dubois spaarden niemand. Presidenten, premiers en ministers: ze passeren allemaal de revue – in wilde nachtelijke autoritten, in nachtclubs en in speciaal gehuurde appartementen. Mitterrand was er een meester in. Zelfs met twee gezinnen hield hij er nog een harem aan minnaressen op na. Tot vlak voor zijn dood beleefde de bejaarde socialist nog een liefdesrelatie met een 20-jarige dame. Jacques Chirac wilde niet voor Mitterrand onderdoen. Er ontstond een ware competitie in veroveringen. „Wij heffen het glas op onze paarden, onze vrouwen en degenen die hen bestijgen”, zou Chirac eens gezegd hebben hij het uitbrengen van een toast. Giscard d'Estaing kon er ook wat van. Tijdens het weekeinde gebeurde het meermaals dat hij verdween zonder dat iemand wist waar hij was. Een verzegelde enveloppe met zijn verblijfplaats mocht slechts in hoge nood geopend worden. En de jongste generatie politici? Ze doen

er ook gretig aan mee. Sarkozy bijvoorbeeld. Afgeborstelde man, bevriend met popsterren en een perfect huwelijk. Tot het misloopt als mevrouw Sarkozy haar man verlaat en met een andere in de Verenigde Staten wordt opgemerkt. Nicolas woest. Er komt echter geen scheiding, maar een verzoening, want met een vrouw aan zijn zijde maakt hij meer kans om president te worden. En de socialiste Ségolène Royal? Zij kon volgens de auteurs verandering brengen in het oude monarchistische model van de Franse politiek. "Net omdat ze een vrouw is en omdat zij aantoonbaar niet noodzakelijk overspel gepleegd moet worden om politieke carrière te maken." Intussen werd Ségolène geen president en liet ze haar man, de voorzitter van haar partij, de PS, in de steek. Het kan verkeren...
B.C.

Christophe Deloire, Christophe Dubois, *Sexus Politicus*. Uitg. Borgerhoff&Lamberigts, 2006; 348 blz.; 22,50 euro.

Het ritueel is belangrijker dan de wetgeving. Dat is alweer gebleken op de opening van het Volkscongres in de Volksrepubliek China op 5 maart jongstleden. De beslissingen zijn altijd vooraf genomen door de regering, en meestal ook vooraf aangekondigd. De bijeenkomst van het nationale parlement met zijn bijna 3.000 afgevaardigden was dan ook niet meer dan de koffie na de begrafenis: een moment van feestelijke ontspanning, een beloning voor de kranige kaderleden die de uitgestippelde lijn naarstig voortzetten. En dus overleven.

De beurs als nieuw speeltje

De beslissingen zijn net als de uitdagingen niet min. De oververhitte economie kreeg pas een nare klap toen de Beurs van Sjanghai het liet afweten. Die verloor 9 procent van haar waarde en zond schokgolven uit tot in Wall Street en de Europese beurzen. Een verlies van honderd miljard dollar, dat zijn vooral de kleine speculanten die het gelag betaalden. Chinezen zijn gokverslaafd, en de beurs is hun nieuw speeltje. Liefst 82 miljoen Chinezen hebben aandelen, en omdat het starre bewind in Peking de markt afschermt, zijn het ook de binnenlandse beleggers die spitsroeden moeten lopen. Eerste minister Wen Jiabao beseft goed dat het door de stugge overheidscontrole is, dat de beursverrichtingen stroef verlopen. Amper 45 % van de aandelen in staatsvennootschappen zijn verhandelbaar – en die maken drievierde van de beursgenoteerde maatschappijen uit. Om het casinokapitalisme de pas af te snijden heeft de Chinese overheid belastingen ingevoerd op de vastgoedmarkt. Maar Wen volgt niet snel genoeg. Het siert hem dat hij als eerste na Zhu Rongji oog heeft voor de sociale kosten van de economische groei (die altijd een afgod is gebleven, van de rampzalige 'Grote Sprong Voorwaarts' onder Mao, tot de vier modernisering, de NEP van Deng Xiao Ping), met name voor de gevolgen die de wilde industrialisering heeft gehad op de volksgezondheid en het milieu.

Stijgende legeruitgaven

Meer aandacht trok natuurlijk zijn retoriek over het buitenlands beleid. Opvallend was vooral de aankondiging dat de legeruitgaven met 17,8 procent stijgen, de derde grootste budgetverhoging ooit (na 1995, met 21 %, en 1994, met 18 %). Een directe aanleiding is er niet, tenzij de onrust groeit over het rollen met de spierballen van de Russische president Poetin, of tenzij er gerommel is in het leger zelf. Dat leger is een stuk kleiner, maar veel professioneler dan ten tijde van het Volksleger. Ik heb zelf militaire oefeningen bijgewoond in de buurt van Xian, en in Sjanghai een smaldeel van de vloot bezocht. Indrukwekkende discipline, maar de lonen liggen laag, en de opleiding is hard. Wen begrijpt dat zoiets op termijn tot gemor leidt. Hij trekt dan ook 34 miljard euro uit voor een verhoging van de lonen en voor een betere huisvesting. En dat even terzijde: ook voor de modernisering van het wapenarsenaal, vooral van de amfibievoertuigen, de luchtdoelraketten, en de gevechtsvliegtuigen.

Een goed verstaander heeft maar een half woord nodig: Taiwan moet de oren spitzen. En dat heeft de Taiwanese president Chen Shui-Bian ook gedaan. Vlak voor de opening van het Volkscongres maakte hij bekend dat Taiwan voor ruim 300 miljoen euro nieuwe raketten voor zijn F-16's ging aankopen in de Verenigde Staten. Een sneer naar het opdrijven van de Chinese legeruitgaven (die tien keer lager liggen

dan de Amerikaanse): onderminister Negroponte van de VS vroeg meer transparantie van die uitgaven, terwijl hij in Peking zelf op bezoek was.

Dollardiplomatie

Chen ging meteen in de aanval. Op 4 maart, daags voor het Volkscongres, hield hij een opvallende toespraak: "Taiwan moet onafhankelijk zijn. Taiwan moet onder zijn eigen naam voortleven". Taiwan kiest in 2008 een nieuwe president, en Chen leidt door zijn vlucht vooruit de aandacht af van de financiële schandalen die zijn vrouw en partijtop achtervolgen. Hij vervangt stelselmatig de oude naam China door Taiwan, het meest opvallend op de postzegels. Hij sprak in een Taiwanees dialect, een openlijke uitdaging aan Peking dat het Mandarijns wil veralgemenen (ook in de Kantonees-sprekende gebieden zoals Hongkong). En hij heeft de kiesdistrikten laten hertekenen, om de KMT de pas af te snijden. Taiwan verliest weldra het wereldrecord van het hoogste gebouw (Tower 101) ter wereld aan Dubai, maar als 14^e economie ter wereld hakt het zich steeds nadrukkelijker een eigen plaats uit. Taiwan is Tibet niet. Maar dat hebben de afgevaardigden op het Volkscongres niet gehoord, gezien of willen zien. De Chinese opera was belangrijker dan het echte leven.

Lukas DE VOS

De mythe van de omgekeerde transfers

Bij elke discussie over de geldstromen van noord naar zuid wordt nogal eens met het tegenargument geschermd dat er ooit ook transfers in omgekeerde richting waren. Een mooi tegengebaar voor de inspanningen die Wallonië voor Vlaanderen deed in de negentiende eeuw? 'Dit is een mythe', zo schrijft de Gentse emeritus professor Juul Hannes in zijn recent boek 'De mythe van de omgekeerde transfers'. Er vloeit al Vlaams belastinggeld naar Wallonië sinds 1830. Ononderbroken...

Hannes heeft daarvoor de belastingaangiften en de staatsuitgaven bestudeerd. Daarbij ontdekte hij dat de steun van Vlaanderen aan Wallonië op niets is gebaseerd. 'Nooit maakte één politicus in de negentiende eeuw over die fiscale verhouding tussen Vlaanderen en Wallonië één opmerking', aldus Hannes. 'Ik zie een constante in het functioneren van de politici: ze pakken alleen kwesties aan die electoraal onmiddellijk renderen.' De bekende transfers zijn een weerkerend discussiepunt bij elk debat over de staatshervorming. Vlamingen maken zich druk over de geldstromen van noord naar zuid en sommigen zouden daarvoor zelfs de solidariteit tussen de gewesten willen doorbreken. Daarbij wordt nogal eens opgemerkt dat in de 19de eeuw het Vlaamse land wegzonk in armoede en door het verdwijnen van de huisnijverheid en de kleinschalige landbouw Vlaamse mannen en vrouwen in Wallonië moesten werk zoeken. In het noorden van Frankrijk, of de Waalse industriegebieden.

Juul Hannes: 'Dat deel van het verhaal is juist. En de rest? Zijn er sporen te vinden van geldstromen van zuid naar noord? Neen. De vraag moet anders geformuleerd worden: 'Hoeveel belastingen betaalde iedere regio in de jaren 1832-1912?' Als dan zou blijken dat Wallonië per gezin of per hoofd van de bevolking meer betaalde dan Vlaanderen zou de rest van het verhaal kunnen kloppen. Maar dit is dus niet het geval. In de 19de eeuw is er nooit sprake geweest van transfers van zuid naar noord. Zelfs niet

in de jaren dat Vlaanderen hongersnood en miserie kende. De Waals-Vlaamse transfers zijn een mythe: ze hebben nooit bestaan.'

Hannes zegt dat er wel degelijk historische bronnen bestaan die dit kunnen bewijzen. "Ze werden in die tijd zelfs jaarlijks netjes gedrukt, zoals de Grondwet dat voorschreef in artikel 116. De documentatie werd jaarlijks goedgekeurd door het parlement en is dus terug te vinden in de parlementaire documenten van de Kamer."

Wat zijn de resultaten van het onderzoek van Juul Hannes? De directe belastingen, mijnrechten en wat kleinigheden waren goed voor 30% van de fiscale inkomsten van de centrale overheid. Daarvan werd 40,9% opgehaald in Vlaanderen en 35,1% in de Waalse provincies. Van de indirecte belastingen werd 45,3% geïnd in de Vlaamse provincies, 28,4% in de Waalse en 26,3% in Brabant. In totaal werd bijna 12 miljard goudfrank door de overheid geïnd in de periode 1832-1912. Vlaanderen bracht daarvan 44% op en Wallonië 30,4%. Wallonië telde 38,2% van de bevolking, maar betaalde slechts 30,4% van de belastingen.

Merkwaardig, de groei van de directe belastingen werd bewust afgeremd door de politici om het aantal cijnskiezers te beperken, zo zegt professor Hannes. 'Iedere aanpassing van het fiscaal systeem aan de economische evolutie werd vermeden en dat had een dubbel gevolg: Vlaanderen bleef belastingen betalen op verouderde grondslagen, ook toen de

vroegere welvaart verdwenen was. De fiscaliteit was overigens niet bij machte om de industriële revolutie in het zuiden behoorlijk te belasten. De steenkoolwinningen werden zelfs niet belast. De lonen in Wallonië waren hoger dan in Vlaanderen. Maar de fiscus heeft die rijkdom nooit gevonden...'

Wat verder opvalt is dat Brabant, en dus ook Brussel, bijna evenveel belastingen opbracht als Wallonië. In Brabant werden in de jaren 1857-1906 2,2 miljard frank aan winsten van naamloze vennootschappen uitbetaald. Daarop werd maximum 50 miljoen frank belasting betaald. Maar de echte transfers van Wallonië naar Brussel moeten veel groter geweest zijn. Van enige controle op de nv's was er in die tijd nauwelijks sprake. Wallonië werd uiteindelijk verarmd achtergelaten. En dat is volgens Hannes tot op vandaag nog een probleem. 'Maar van financiële transfers van Wallonië naar Vlaanderen is echter geen spoor terug te vinden. Nochtans wordt die mythe hardnekkig in stand gehouden. Een debat over de transfers tussen de gewesten moet kunnen worden gevoerd, maar dan liefst op basis van feiten en cijfers, en niet op basis van mythes.

B.C.

Prof. Em. Dr. J. HANNES, De mythe van de omgekeerde transfers. Fiscale prestaties van Vlaanderen, Wallonië en Brabant, 1832-1912. Uitg. Roularta Books, 2007; 117 blz.; 15,90 euro.

De zomer wenkt en dat leidt traditioneel tot een nieuwe reeks van Vlaamse detective- en thrillerhits (en missers). Bij dit nieuwe seizoen van 'pageturners' blijft het frapperend dat onze veelgelezen misdaadauteurs hun romans situeren in Vlaamse locaties, meestal steden, die ze als hun broekzak kennen.

Gehecht aan vertrouwde locaties

Net als onze soevereine heimschrijvers Snieders, Loveling, Streuvels en Claes dat destijds deden. Een heimatroman is uiteraard qua inhoud, stijl en plot niet te vergelijken met een potboiler van vandaag. Opvallend zijn echter enkele parallellismen: de schilderachtige beschrijvingen, opgevrolijkt met dialectwoorden voor de couleur locale. Het dagelijkse leven wordt met mild realisme geobserveerd: de volksschrijvers van weleer hadden het vooral over de noden van de boerenbevolking; bij de hedendaagse thrillerauteurs staat meestal het harde stadsleven met zijn stress, hypocrisie, machtswellust, corruptie, seks en perversen centraal. De gedegenereerde adel van de 19de eeuw is vervangen door corrupte plenipotentiariissen, malafide industriëlen, managers, ambtenaren, politie en politici.

Brugge, die scone

Pieter Aspe is met 'Rebus' (2007) – een knipoog naar 'De Da Vinci code' – aan zijn twintigste Duveldrinkende inspecteur Van In toe. Volgens zijn uitgever "dè bestsellerauteur uit Vlaanderen, goed voor meer dan 1.200.000 verkochte boeken". Brugge en de rijke Brugse geschiedenis blijft een constant decor. Ook in deze 'Rebus', over een groep Brugse zonderlingen op zoek naar een schat van Karel de Goede. De Brugse politie wordt tegengewerkt of werkt tegen. De Brugse beau monde blijft als een rode draad door Aspes bestsellers lopen. Mechelaar Luc Deflo, die in 1999 debuteerde met 'Naakte zielen' situeert zijn psychologische thrillers met het speurdersduo Deleu en Bosmans met graagte in en rond zijn geboortestad. Hoewel

intussen verhuisd naar Brussel (dat aan bod kwam in 'Cel 5') wordt in Deflo's recentste pedothriller 'Sporloos' (2007) een klein meisje toch weer ontvoerd uit een Mechelse bioscoop.

Jos Pierreux, een handelaar in bouwmaterialen (...) situeert zijn thrillers in het mondaine Knokke.

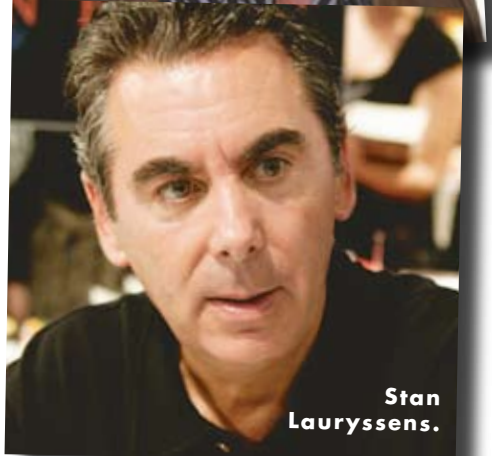
Hij debuteerde in 1889 (met 'Tattoo') en schreef inmiddels vijf boeken rond zijn held, inspecteur Luk Borré, die het voortouw neemt in Knokke-Heist, met veel badplaats sfeer als in zijn recentste, 'Het viervijfdeprincipe' (2007). Nu al kondigt Pierreux voor volgend jaar 'Van wijven en zessen' aan.

Antwarpe boven

Intussen blijft Antwerpen dè uitverkoren misdaadstad. Jef Geeraerts kan men zich nog nauwelijks voorstellen zonder de Gerechtelijke Politie van Antwerpen, hoewel in 'Cro-Magnon' (2006) de vertrouwde Freddy Verstuyft warempel naar de Provence reist om er zijn gepensioneerde gabber Vincke te bezoeken. Stan Lauryskens, ex-journalist van 'De Nieuwe Gazet', is nog Antwerpser dan Geeraerts. Niet alleen het decor is door en door Antwerps, ook de personages, de grappen, de dialogen ademen de Scheldestad. In september verschijnt 'Wie vroeg sterft', zijn zevende filmische thriller waarin zijn al maar groeiende lezersschare de bedrijvige speurders van de Antwerpse moordbrigade de meest bizarre misdrijven ziet oplossen. De romans van Antwerpenaar Bob Mendes zijn dan weer de meest internationale. Hoewel de settings vaak exotisch zijn (zoals Iran in 'De kracht van het bloed' (2006), Antwerpen komt

Pieter Aspe.

Stan Lauryskens.

steeds om het hoekje kijken. Sinds einde mei ligt 'Overspel' (2007) in de etalage, over een man die door de schuld van zijn ex degradeert van manager van een vijfsterrenhotel tot slechtbetaalde receptionist in een Antwerps rendez-vous-hotelletje. Nog vier andere Antwerpse auteurs bleven of blijven Antwerpen trouw. Piet Teigeler resideert weliswaar in Spanje maar blijft de Antwerpse commissarissen Carpentier en Dewit loslaten op Antwerpen om met succes bizarre misdaden op te lossen, als in 'Dodentocht' (2006), over de goedkope vulgariteit van realityshows. Staf Schoeters, die zich naast actuele thrillers ook waagt aan historische misdaad-drama's, situeert 'De schaduw van de adelaar' in Antwerpen, in de tijd van Napoleon. Bart Holsters van zijn kant schrijft ironiserende persiflages op het hardboiled genre met zijn privédetective Jean-Pierre Willems als protagonist. Ook John Vermeulen heeft zich in zijn misdaadverhalen bij voorkeur gewenteld in Antwerpse toestanden.

John RIJPENS

De ontkerstening van Vlaanderen en de nieuwe moraal

De Basiliek van Koekelberg: in de jaren '30 van de 20ste eeuw moest de centrale almacht van de Katholieke Kerk op de moraal symboliseren. Wordt het in de toekomst een Moskee die met de Islammoraal het huidige individualisme bestrijdt? Of tikt de echte demografische tijdbom in het nadeel van zij die in de Islamitische wereld een achterhoedegevecht leveren tegen de torens van Dubai?

De Katholieke Kerk heeft in vrij korte tijd haar bijzonder groot moreel gezag in ons land volledig verloren. Officiële standpunten van de Katholieke Kerk, inzake euthanasie, zelfmoord, abortus, seksuele betrekkingen en huwelijk kennen geen enkel draagvlak meer in de Vlaamse maatschappij. Sommigen maken de voorspelling dat vertegenwoordigers van de Katholieke Kerk in ons land hun levensbeschouwelijke identiteit voortaan scherper gaan affirmeren, scherper dan Godfried Danneels dat op dit moment doet. Goed mogelijk, en wellicht ook wenselijk, want iedereen is gebaat bij de strijd der ideeën, en dat is enkel mogelijk wanneer men oprecht uitkomt voor de eigen overtuiging. Vraag is alleen of de ideeën die een Monseigneur Léonard, de gedoodverfde opvolger van Danneels, predikt, wel succes zullen hebben in onze maatschappij.

Sterk individualisme

Is immers met het wegvallen van het moreel gezag van de Kerk geen vacuüm ontstaan? Er heerst in het ganse Westen op dit moment een bijzonder wijd verspreide individualistische moraal, waar een heilig respect voor het individu vooropstaat. Dit is althans zo wanneer men de huidige situatie in historisch perspectief bekijkt, en dan kan men enkel concluderen dat het individualisme nog nooit zo sterk was als op dit moment van de geschiedenis.

In tegenstelling tot de vorige moraal, die van de Kerk, wordt de nieuwe individualistische moraal niet meer van boven naar beneden uitgedragen, maar eerder op een gedecentraliseerde wijze. Waar vroeger Mijnheer Pastoor de parochianen de moraal las, is moraal nu iets dat

ontstaat vanuit de botsing der private overtuigingen. De vraag die rijst is of de individualistische moraal, zoals die nu op gedecentraliseerde wijze gedijt, wel bestand is tegen aanvallen van buitenaf. Wat als de demografie in het Westen de positie van de aanwezige Moslimbevolking zodanig versterkt dat zij erin slagen om de individualistische moraal te verdringen door een nieuwe gecentraliseerde religie? Wat als de Staat erin slaagt om het laken volledig naar zich toe te trekken, nu het concurrerend instituut dat de Kerk was, geen macht meer heeft?

Voorbeelden uit het verleden zijn bekend. De Russische Hanzehandelsstad Novgorod, waar handel, vrijheid en individualisme hoogtij vierden, werd in 1570 tot op de grond vernietigd door de Russische Tsaar. Het individualisme in Rusland is nooit meer van de grond gekomen, en zoals bekend is het land een vruchtbare voedingsbodem voor autoritaire politieke systemen.

Talrijk zijn echter ook de voorbeelden die het omgekeerde illustreren: de Italiaanse steden, hoewel militair zwak, hebben nooit hun liberale ideologie verloren, onder welke heerser dan ook. Hetzelfde kan men zeggen van de lage landen en Engeland, die de liberale traditie nooit hebben verloren, ondanks alle oorlogen en ideologische pogingen. De gevluchte havelozen die naar Amerika vluchtten, hebben het land uitgebouwd tot een ongekend ontwikkelingsniveau dat door wereldwijde verspreiding van ideologie en technologie de oude autoritaire restanten van de landen van oorsprong aanvalt. Eén les zou daaruit duidelijk moeten blijken: onderschat nooit de kracht van een moraal. Er is al een Russische Tsaar

nodig, die erin slaagt om een gemeenschap volledig te verwoesten en iedereen te vermoorden, om een moraal te doen verdwijnen.

Achterhoedegevechten

Bovendien mogen we de wereld buiten het Westen niet uit het oog verliezen. Die maakt op dit moment een evolutie mee die qua snelheid zijn gelijke niet kent in de geschiedenis. Landbouwsystemen veranderen op vijf jaar tijd door mobiele telefonie, de individualistische ideologie die het internet meebrengt dringt de donkerste krochten van de woestijnmoraal binnen, en heuse financiële centra ontstaan op plaatsen waar dertig jaar voordien nauwelijks iemand woonde. Dorpsoudsten, ayatollahs en feodale leiders proberen hun positie te verdedigen, maar weten dat zij een achterhoedegevecht leveren.

De ware demografische tijdbom is niet de Islamitische bevolking in het Westen. De ware demografische tijdbom is de bevolking in de derde wereld, wiens moraal langzaam maar zeker de oude moraal van de heersende klasse zal ondermijnen. Er is wel al eens beweerd dat de regimes van de derde wereld minder onbeschaafd zijn dan hun onderdanen. Als dat ooit al waar is geweest, zal dat in de toekomst alleszins veranderen. Het zal echter niet vanzelf gaan, zoals de liberalen in de 19de eeuw verkeerdelijk geloofden. Eenieder die de individualistische moraal aanhangt, zal die moeten verdedigen. Gelukkig heeft de mensheid zich verbaasd snel hersteld van de gruwelijke aberraties uit de 20ste eeuw. Het is dan ook eigen aan de mens om uiteindelijk ook die moraal te verdedigen die het meest aansluit bij wat het menselijk zoogdier is: een redelijk denkend en handelend wezen, dat alle aspecten van het dierenrijk van nature afstoot. Een mens die eens geproefd heeft van de geneugten van de meest menselijke der ideologieën, het individualisme, zal dan ook niet snel bereid zijn die op te geven.